

Lovforslag nr. L 121. Fremsat den 8. december 1995 af justitsministeren (Bjørn Westh)

Forslag

til

Lov om ændring af arveloven

(Ændringer som følge af lov om skifte af dødsboer)

§ 1

I arveloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 584 af 1. september 1986, som senest ændret ved § 13 i lov nr. 389 af 14. juni 1995, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 7 indsættes:

»§ 7 a. Den efterlevende ægtefælle har ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til den pågældendes personlige brug, for så vidt deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Stk. 2. Den efterlevende ægtefælle har endvidere ret til forlods at udtage genstande, der er erhvervet til børnenes brug.

§ 7 b. Er boet af ringe værdi, kan den efterlevende ægtefælle udtage bohøve, arbejdsredskaber og andet løsøre i det omfang, det skønnes nødvendigt, for at den efterlevende kan opretholde hjemmet eller sit erhverv, selv om der derved vil tilfalde den efterlevende mere end dennes bos- og arvelod.

Stk. 2. Den efterlevende ægtefælle har altid ret til af boet at udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med den efterlevendes bos- og arvelod samt fuldstændige særeje udgør indtil 150.000 kr. Reglerne i § 7, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Den i stk. 2 nævnte beløbsgrænse reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tilagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. loven om en satsreguleringsprocent. Det regulerede beløb afrundes opad til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10.000. Reguleringen sker

på grundlag af den på reguleringstidspunktet gældende beløbsgrænse før afrunding.

Stk. 4. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.«

2. Kapitel 3 affattes således:

»Kapitel 3

Uskiftet bo med livsarvinger

§ 8. Efter en ægtefælles død er den efterlevende ægtefælle berettiget til at overtage ægtefællernes fælleseje uden at skifte med deres fælles livsarvinger.

§ 9. Har afdøde efterladt sig særlige livsarvinger, kan boet kun udleveres til uskiftet bo med deres samtykke.

Stk. 2. Er de særlige livsarvinger umyndige, eller er der beskikket skifteværge for disse, kan skifteretten tillade udlevering til uskiftet bo, såfremt værgen eller skifteværgen samtykker deri, og det findes forsvarligt under hensyn til arvingernes interesser og ægtefællens forhold. Det samme gælder, såfremt arvingen er under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, hvis værgemålet angår dette spørgsmål. Er arvingen under samværgemål, kræves tillige samtykke fra arvingen.

Stk. 3. Udleveres boet til uskiftet bo med afdødes mindreårige særbørn, overtager ægtefællen afdødes forsørgelsespligt over for dem.

§ 10. Et bo kan ikke udleveres til uskiftet bo, såfremt ægtefællen er under konkurs eller ikke

har tilstrækkelige midler til at dække sine forpligtelser.

§ 11. Er ægtefællen umyndig, under værgemål efter værgemålslovens § 5, under samværgemål efter værgemålslovens § 7, eller er der beskikket skifteværge for ægtefællen, kan boet kun udleveres til uskiftet bo, såfremt skifteretten finder dette bedst for ægtefællen.

§ 12. Anmodning om boets udlevering til uskiftet bo fremsættes af ægtefællen eller af dennes værge eller skifteværge. Reglerne i § 9, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 13. Inden 6 måneder efter dødsfaldet skal ægtefællen til skifteretten indlevere en opgørelse over aktiver og passiver, der hører til fællesejet, og over sit fuldstændige særeje. Nærmere regler om opgørelsens indhold kan fastsættes af justitsministeren.

Stk. 2. Indgives opgørelsen ikke inden udløbet af den i stk. 1 angivne frist, der om fornødent kan forlænges af skifteretten, kan denne pålægge ægtefællen daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil opgørelsen indgives.

Stk. 3. Arvingerne har ret til at gøre sig bekendt med opgørelsen.

Stk. 4. Den efterlevende ægtefælle har pligt til efter skifterettens bestemmelse at meddele oplysninger om dispositioner over det uskiftede bos formue.

§ 14. I det uskiftede bo indgår alt, hvad den efterlevende ægtefælle erhverver, for så vidt det ikke er gjort til fuldstændigt særeje.

Stk. 2. På rettigheder, som er uoverdragelige eller i øvrigt af personlig art, finder reglerne om uskiftet bo kun anvendelse i den udstrækning, hvori det er foreneligt med de for disse rettigheder særligt gældende regler.

Stk. 3. Arv eller gave, som tilfalder ægtefællen, indgår dog ikke i det uskiftede bo, såfremt ægtefællen anmoder om skifte inden 3 måneder efter arvens eller gavens modtagelse.

§ 15. Den efterlevende ægtefælle udøver i levende live en ejers rådighed over boet.

Stk. 2. Ved testamente kan ægtefællen kun råde over så stor en del af det uskiftede bo, som ved ægtefællens død falder i arv efter denne. Inden for denne grænse kan ægtefællen også råde over boets enkelte genstande, for så

vidt det ikke strider mod den afdødes ægtefælles bestemmelse i medfør af § 66.

§ 16. Den efterlevende ægtefælle bliver personlig ansvarlig for den afdødes forpligtelser.

Stk. 2. Må det antages, at den afdødes bo var insolvent, kan den efterlevende ægtefælle eller en kreditor anmode skifteretten om, at boet tages under behandling ved bobestyrer. Imødekommes anmodningen, og opfylder ægtefællen sine forpligtelser efter lov om skifte af dødsboer § 104, hæfter ægtefællen uanset reglen i stk. 1 ikke for den afdødes forpligtelser.

§ 17. Den efterlevende ægtefælle er berettiget til at skifte når som helst.

Stk. 2. Ved indgåelse af nyt ægteskab er ægtefællen forpligtet til at skifte.

§ 18. En efterlevende ægtefælle, der i henhold til § 9, stk. 2, sidder i uskiftet bo med umyndige særlige livsarvinger, har på anmodning pligt til at skifte med dem, efterhånden som de bliver myndige. Det samme gælder, såfremt en arvings skifteværge på egen hånd har givet samtykke til uskiftet bo, og arvingen selv senere fremsætter anmodning om skifte.

Stk. 2. Dør en særlig livsarving, der er umyndig, eller for hvem en værge eller skifteværge efter § 9, stk. 2, har meddelt samtykke til uskiftet bo, har ægtefællen pligt til at skifte med den pågældendes livsarvinger, medmindre disse samtykker i, at skifte undlades. For mindreårige livsarvinger og livsarvinger, for hvem der er beskikket værge, meddeles samtykke af værgen med skifterettens godkendelse, idet reglerne i § 9, stk. 2, herved finder tilsvarende anvendelse.

§ 19. Har en ægtefælle siddet i uskiftet bo, arver livsarvingerne efter den førstafdøde kun denne, såfremt de overlever den længstlevende ægtefælle, eller lever på det tidspunkt, da anmodning om skifte fremsættes. Ved skifte efter den længstlevende ægtefælles død beregnes der ikke arv efter den førstafdøde til den længstlevende ægtefælle.

Stk. 2. Mellem den førstafdødes arvinger deles arven efter arveforholdene ved den længstlevende ægtefælles død eller på det tidspunkt, da anmodning om skifte fremsættes. Er der ved den længstlevende ægtefælles død ingen arvinger efter denne, tilfalder hele boet den førstafdødes livsarvinger.

§ 20. Såfremt en arving godtgør, at ægtefællen ved misbrug af sin rådighed over boet væsentlig har formindsket dette eller har fremkaldt nærliggende fare for en sådan formindskelse, eller at ægtefællen har forsømt sin forsørgelsespligt over for arvingen, er ægtefællen pligtig at skifte med denne.

Stk. 2. Som misbrug af rådighed over boet betragtes navnlig urimeligt forbrug, tegning af en uforholdsmæssig høj livrente samt ydelse af gaver eller andre begunstigelser, der står i misforhold til det uskiftede bos formue.

§ 21. Har ægtefællen ved misbrug af sin rådighed over boet væsentligt formindsket dette, kan arvingerne, når boet skiftes, kræve vederlag derfor af det beholdne bo eller om fornødent for halvdelen af det manglende beløb af ægtefællens fuldstændige særeje.

§ 22. Hvis ægtefællen af boet har givet en gave, der står i misforhold til dets formue, kan en arving kræve gaven omstødt, såfremt gavemodtageren vidste eller burde vide, at giveren sad i uskiftet bo, og at gaven stod i misforhold til boets formue.

Stk. 2. Sag til gavens omstødelse kan kun anlægges, såfremt boet skiftes, eller den arving, som vil anlægge sagen, har indgivet anmodning om skifte. Sagen skal anlægges inden 1 år efter, at arvingen er blevet vidende om gaven, og inden 5 år efter gavens fuldbyrdelse.

§ 23. Ved skifte formodes alt, hvad ægtefællen ejer, at høre til det uskiftede bo.

§ 24. Dør alle livsarvingerne efter den afdøde ægtefælle, overtager den efterlevende ægtefælle uden skifte det uskiftede bo til fri rådighed. Reglerne i § 7, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.«

3. Efter *kapitel 3* indsættes:

»Kapitel 3 a

Overtagelse efter vurdering

§ 24 a. Arvingerne er berettigede til for deres arvelod at overtage boets aktiver til vurderingsbeløbet. Ønsker flere arvinger at overtage det samme aktiv, afgøres det ved lodtrækning, hvem der skal have dette. En arving, fra hvis slægt eller slægtsgren et aktiv stammer, har

dog fortrinsret til at overtage dette, såfremt det har særlig erindringsværdi for arvingen.

§ 24 b. Den efterlevende ægtefælle er berettiget til for sin bos- og arvelod at overtage aktiver, der er fælleseje, til vurderingsbeløbet. Ønsker ægtefællen og en arving at overtage det samme aktiv, har ægtefællen fortrinsret.

Stk. 2. Overstiger værdien af de aktiver, som den efterlevende ægtefælle ønsker at overtage, den efterlevendes bos- og arvelod, skal den efterlevende desuagtet være berettiget til at overtage aktiverne mod at udbetale det overskydende beløb kontant til de øvrige arvinger.

§ 24 c. Af den afdødes fuldstændige særeje kan den efterlevende ægtefælle inden for sin arvelod af særejet overtage aktiver til vurderingsbeløbet. Ønsker ægtefællen og en anden arving at overtage det samme aktiv, har ægtefællen fortrinsret.

§ 24 d. Bestemmelserne i §§ 24 b og 24 c finder ikke anvendelse på aktiver, hvorover den førstafdøde ægtefælle har rådet ved testamente i medfør af § 66.

§ 24 e. I det omfang, arven til afdødes umyndige livsarvinger ikke kan udredes uden afhændelse af fast ejendom eller løsøre, som er nødvendige, for at den efterlevende ægtefælle kan opretholde hjemmet eller sit erhverv, eller uden at ægtefællen berøves andre midler, som er nødvendige herfor, kan skifteretten mod en efter forholdene passende sikkerhed give ægtefællen henstand med udbetalingen af arven, indtil børnene bliver myndige. Nærmere regler herom fastsættes af justitsministeren.«

4. § 26, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* En arvelader kan ved testamente give en livsarving fortrinsret til at modtage sin arv i bestemte ejendele. Ægtefællens ret til at overtage aktiver til vurderingsbeløbet berøres ikke heraf.«

5. § 29 affattes således:

»§ 29. Skifteretten eller bobestyreren skal påse, at forlodsret gøres gældende i boet.«

6. I § 43, *stk. 3*, ændres »eksekutor« til: »bobestyrer«.

F. t. 1. vedr. arveloven

7. § 60, stk. 2 og 3, affattes således:

»Stk. 2. I boer, der behandles ved bobestyrer, skal erklæring fra bobestyreren så vidt muligt indhentes, inden afgørelsen træffes.

Stk. 3. Skifterettens afgørelse træffes ved kendelse. Afgørelsen kan foruden af arvinger og bobestyreren indbringes for højere ret af justitsministeren.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 1997.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 7 b, stk. 2-4, som affattet ved denne lovs § 1, nr. 1, finder tillige anvendelse ved skifte af uskiftet bo, hvor den førstafdøde ægtefælle er afgået ved døden før den 1. januar 1997.

§ 3

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget er en følge af det samtidigt fremsatte forslag til lov om skifte af dødsboer og det hertil knyttede forslag om ændring af retsplejeloven, konkursloven, tinglysningsloven, lov om ægteskabets retsvirkninger samt forskellige andre love. Sammen har disse 3 lovforslag til formål at gennemføre en fuldstændig revision af reglerne om skifte af dødsboer, og forslagene må således ses i en sammenhæng.

Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1270/1994 om skifte af dødsboer, som i sommeren 1994 blev afgivet af Justitsministeriets Skiftelovsudvalg.

Forslaget indebærer, at arvelovens kapitel 3 om uskiftet bo og forskellige andre af lovens regler præciseres eller konsekvensændres. Herudover foreslås en række bestemmelser i den gældende skiftelov overført til arveloven. Den gældende skiftelovs kapitel 5 angår således behandling af dødsboer, når der er en efterlevende ægtefælle. Kapitlet indeholder bl.a. en række materielle regler om fordeling af arv, som mest af alt har karakter af egentlige arveregler, og derfor foreslås overført til arveloven. Dette gælder bestemmelserne i skiftelovens § 62 a, der uden realitetsændringer foreslås indsat i arveloven som ny § 7 a, og skiftelovens § 62 b, der foreslås indsat i arveloven som ny § 7 b, idet der som et nyt stk. 3 til denne bestemmelse foreslås indsat en bestemmelse om værdiregulering af beløbsgrænsen. Skiftelovens §§ 62 c – 63 foreslås indsat i arveloven uden realitetsændringer som nye §§ 24 b – 24 e. Endelig foreslås den hidtidige skiftelovs § 47 indsat som ny § 24 a i arveloven.

Lovforslagets § 7 b, stk. 2, 2. pkt., § 7 b, stk. 3 og 4, § 13, stk. 4, § 16, stk. 2, § 24 og § 24 a indeholder forslag til egentlige nydannelser. For en nærmere uddybning henvises til bemærkningerne knyttet til de enkelte bestemmelser.

2. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget vedrørende ændring af arveloven skønnes ikke i sig selv at have økonomiske og admi-

nistrative konsekvenser for det offentlige. Da lovforslaget imidlertid har sammenhæng med dødsboskiftelovsforslaget, henvises til dette lovforslags almindelige bemærkninger afsnit 18, hvor der nærmere er redegjort for de økonomiske og administrative konsekvenser af skiftereformen.

Der er ingen erhvervsøkonomiske eller miljømæssige konsekvenser forbundet med dødsboskiftereformen.

Reformen har ingen EU-retlige aspekter.

3. Hørte myndigheder m.v.

Skiftelovsudvalgets betænkning har været til høring hos de myndigheder og organisationer, der er nævnt i de almindelige bemærkninger under afsnit 17 i lovforslaget vedrørende skifte af dødsboer.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Til § 7 a

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til skiftelovens § 62 a.

Til § 7 b

Bestemmelsens *stk. 1 og 2, 1. pkt.*, svarer med redaktionelle ændringer til skiftelovens § 62 b.

§ 7 b, stk. 2, 2. pkt., gør reglerne i arvelovens § 7, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelige i boer, der udlægges en efterlevende ægtefælle efter 150.000 kr.'s reglen.

Efter arvelovens § 7, stk. 2, deles boet efter den længstlevende ægtefælle, som har arvet førstafdøde alene, med halvdelen til hver ægtefælles arvinger, hvis den længstlevende dør uden at have indgået nyt ægteskab og uden at efterlade sig livsarvinger. Er der ved den længstlevende ægtefælles død kun arvinger efter en af ægtefællerne, arver de det hele. Spørgsmålet om, hvorvidt § 7, stk. 2, finder anvendelse, når ægtefællen overtager boet efter 150.000 kr.'s reglen, synes ikke ganske afklaret, jf. herved *betænkning nr. 684/1973* om skifte af dødsboer, side 54, og de deri

anførte henvisninger. Se endvidere Holkmann Olsen og Viltoft, Skifteloven med kommentarer, 1986, side 305 f., Taksøe-Jensen, Person- Familie- Arve- og Skifteret, 1991, side 218, T. Svenne Schmidt m.fl., Arveret, 1991, s. 32 f. og Svend Danielsen, Arveloven, 1982, s. 73 f.

De grundsynspunkter, som ligger bag reglen i arvelovens § 7, stk. 2, jf. herved *arvelovsbetænkning nr. 291/1961* s. 47 ff., gælder for så vidt også ved udlæg efter skiftelovens § 57, stk. 1, jf. § 62 b. Længstlevendes valg mellem at begære privat skifte og udlevering efter § 57, stk. 1, jf. § 62 b, vil sjældent være begrundet i ønsker om formuens fordeling ved længstlevendes død. Det kan således forekomme urimeligt, at et valg, som kan være sket ud fra skattemæssige hensyn, skal få konsekvenser for arvefordelingen. Så meget desto mere kan det forekomme urimeligt nu, hvor ægtefællen kan udtage 150.000 kr., i forhold til tidligere, hvor udtagelsesretten blot androg værdier for 20.000 kr. Dette forhold blev allerede fremhævet i den ovennævnte betænkning nr. 684/1973 om ændring af skiftelovgivningen.

På den baggrund finder Justitsministeriet, at det i forbindelse med ændringen af skiftelovens § 62 b, der efter forslaget overføres til arveloven som ny § 7 b, vil være rigtigt samtidigt hermed at fastslå, at delingsreglerne i arvelovens § 7, stk. 2, og samme bestemmelses stk. 3 fremover skal finde anvendelse, når et bo er udleveret en efterlevende ægtefælle efter 150.000 kr.'s reglen.

Bestemmelsens *stk. 3 og 4* indeholder som noget nyt forslag om, at beløbsgrænsen i stk. 2 på 150.000 kr. reguleres. Forslagets regler er identisk med reguleringsmekanismen i retsplejelovens § 330 a, stk. 1, vedrørende fri proces, samt skiftelovsforlagets § 21, hvortil der henvises.

Ved lovforslagets § 2 gøres bestemmelserne i § 7 b, stk. 2-4, anvendelige ved alle skifter af uskiftet bo i længstlevendes levende live.

Til nr. 2

Lovforslagets kapitel 3 indeholder en nyaffattelse af de gældende bestemmelser i arvelovens kapitel 3 om uskiftet bo med livsarvinger. Ved forslaget er reglerne om skifteværger indarbejdet, og der foreslås forskellige præciseringer samt egentlige realitetsændringer ved § 13, stk. 4, (oplysningspligt for den efterlevende ægtefælle), § 16, stk. 2, (frigørelse for hæftelse ved insolvens) og § 24 (ophør af uskiftet bo, når alle førstafdødes livsarvinger er døde).

Til § 8

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til arvelovens § 8.

Til § 9

Bestemmelsen svarer i vidt omfang til arvelovens § 9, idet der dog er taget højde for vedtagelsen af lov nr. 388 af 14. juni 1995 om værgemål.

Bestemmelsen omfatter i modsætning til tidligere tillige særlige livsarvinger, for hvem der er beskikket skifteværge efter dødsboskiftelovens regler derom. I disse tilfælde kan skifteretten med den beskikkede skifteværgeres samtykke tillade uskiftet bo. Det beror på skifterettens bedømmelse af den arving, der har fået en skifteværge beskikket, om den pågældende arving selv er i stand til at meddele samtykke. For så vidt angår beskikkelse af skifteværger henvises til dødsboskiftelovsforlagets kapitel 11 med bemærkninger.

Til § 10

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til arvelovens § 10.

Til § 11

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til arvelovens § 11, idet bestemmelsen samtidigt er tilpasset reglerne i lov nr. 388 af 14. juni 1995 om værgemål. Som en konsekvens af dødsboskiftelovsforlagets bestemmelser om skifteværger er også medtaget tilfælde, hvor der er beskikket en skifteværge for den efterlevende ægtefælle.

Til § 12

Bestemmelsen svarer til arvelovens § 12, idet der dog er taget højde for de værgeregler, der er en følge af vedtagelsen af værgemålsloven. Endvidere er bestemmelsen udvidet til også at omfatte tilfælde, hvor der er beskikket en skifteværge for den efterlevende ægtefælle, således at også skifteværgeren i disse situationer kan anmode om, at boet udleveres ægtefællen til uskiftet bo.

Til § 13

Bestemmelsens *stk. 1, 2 og 3* svarer med redaktionelle ændringer til arvelovens § 13, stk. 1-3. Derimod er reglen i forslaget *stk. 4* ny. Det foreskrives i *stk. 4*, at den efterlevende ægtefælle har pligt til efter skifterettens bestemmelse at meddele oplysninger om dispositioner over det uskiftede bos formue.

Ægtefællen skal således kunne pålægges at fremkomme med oplysninger, herunder f.eks. bankoplysninger og kopi af selvangivelse m.v. Forslaget er begrundet i, at skifteretten – når der er visse holdpunkter for at antage, at der har fundet kritisable dispositioner sted – bør have mulighed for at få indsigt i, hvad der foregår i boet. Alene derigennem får

den førstafdøde ægtefælles livsarvinger reelt mulighed for i tide at gribe ind over for den efterlevende ægtefælles eventuelle misbrug af formuen i det uskiftede bo. Bestemmelsen overlader det til skifteretten at skønne over, om et sådant pålæg skal gives. Finder skifteretten, at der er behov for en mere indgående undersøgelse, kan der efter dødsboskiftelovsfor- slagets § 24, stk. 3, jf. § 92, afholdes et retsmøde, hvorunder der kan pålægges vidnepligt og pligt til at fremlægge dokumenter.

Pligt til at svare retsafgift indtræder først, når en arving anmoder om skifte af det uskiftede bo.

Til § 14

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til arvelovens § 14.

Til § 15

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til arvelovens § 15.

Til § 16

Bestemmelsens *stk. 1* svarer med redaktionelle ændringer til arvelovens § 16, 1. pkt. Reglen i arvelovens § 16, 2. pkt., om udstedelse af proklama foreslås overført til dødsboskifteloven, jf. skiftelovsfor- slagets § 81 og bemærkningerne hertil.

Som noget nyt foreslås det ved bestemmelsens *stk. 2*, at en efterlevende ægtefælle skal gives adgang til at frigøre sig for hæftelsen for den førstafdøde ægtefælles gæld. Dette skal kunne ske, når boet efter førstafdøde viser sig at være insolvent og tages under behandling ved bobestyrer, og ægtefællen opfylder sine forpligtelser efter § 104 i dødsboskiftelovsfor- laget til at tilbagelevere det modtagne eller tilsvare be- rigelsen deraf eller erstatte dets værdi.

De foreslåede regler om tilbageleveringspligt m.v., der nu bl.a. foreslås gennemført ved en ægtefælles overtagelse af boet til uskiftet bo, indgår som et grundlæggende element i hele skiftelovsforlaget. Der henvises herved til dødsboskiftelovsforlaget § 24, stk. 3, og §§ 29 og 104.

Der foreskrives ingen yderste frist for hæftelsesfri- tagelsen, hvorved bemærkes, at det allerede efter gældende ret antages, at en efterlevende ægtefælle efter boets udlevering til uskiftet bo kan udstede proklama uden nogen tidsbegrænsning. Denne retstil- stand foreslås opretholdt ved skiftelovsforlaget § 81, der tillige giver hjemmel for, at en efterlevende ægtefælle efter omstændighederne kan anmode om at få proklama udstedt før boets berigtigelse. Udste- des proklama efter boets berigtigelse, eller viser det sig uden udstedelse af proklama, at den afdøde æg-

tefælles bodel, eventuelle skilsmissesæreje og even- tuelle fuldstændige særeje taget under ét var insol- vent pr. dødsdagen, kan den efterlevende ægtefælle derfor forlange den førstafdøde ægtefælles samlede bo taget under behandling ved bobestyrer. Er længe- tid undtagelsesvist forløbet, før insolvensen af- dækkes, kan der navnlig i mellemtiden være sket en sammenblanding af ægtefællernes ejendele, og der må i sådanne sager påhvile den efterlevende ægte- fælle en vis bevisbyrde for, at et bestemt aktiv ikke tilhørte den afdøde ægtefælle.

Bringes reglerne i forslagets § 16, stk. 2, jf. skifte- lovsforlaget § 104, i anvendelse, bevirker dette, at udleveringen til uskiftet bo omgøres, hvorefter den førstafdødes bo skiftes.

Til § 17

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændrin- ger til arvelovens § 17, idet dog omtale af registreret partnerskab er udeladt i stk. 2. Det følger af § 3 i lov nr. 372 af 7. juni 1989 om registreret partnerskab, at reglerne om uskiftet bo finder anvendelse for regi- strerede partnere, og at registrering af partnerskab har samme retsvirkninger som indgåelse af ægte- skab. Det er derfor overflødig at foreskrive, at en ægtefælle eller registreret partner i uskiftet bo har pligt til at skifte boet ved indgåelse af registreret partnerskab.

Til § 18

Bestemmelsens *stk. 1, 1. pkt.*, svarer med redaktio- nelle ændringer til gældende ret.

For det tilfælde, at en skifteværge har meddelt til- ladelse til uskiftet bo for en arving, der f.eks. på grund af fysisk eller psykisk svækkelse ikke selv kun- ne tage stilling til spørgsmålet om uskiftet bo, men arvingen senere bliver i stand til selv at tage stilling til spørgsmålet, foreskrives det ved *stk. 1, 2. pkt.*, at den pågældende skal have ret til at forlange skifte.

Bestemmelsens *stk. 2* svarer med redaktionelle ændringer til gældende ret.

Til §§ 19-23

Bestemmelserne svarer med redaktionelle ændrin- ger og præciseringer til arvelovens §§ 19-23.

Til § 24

Arvelovens hidtidige § 24, hvorefter skifterettens afgørelser efter arvelovens kapitel 3 i tilfælde af tvist træffes ved kendelse, foreslås ophævet som overflø- dig, idet det af det samtidigt hermed fremsatte for- slag til lov om skifte af dødsboer fremgår, at skifte-

rettens virksomhed i forbindelse med uskiftet bo er judiciel.

Efter gældende ret har der været en vis usikkerhed om retsstillingen, når alle livsarvinger efter den førstafdøde ægtefælle dør, mens ægtefællen sidder i uskiftet bo.

Ved bestemmelsen præciseres det, at den efterlevende ægtefælle uden skifte overtager det uskiftede bo til fri rådighed.

Endvidere fastslås det, at reglerne i arvelovens § 7, stk. 2 og 3, er tilsvarende anvendelige. Dette indebærer, at formuen efter længstlevendes død skal deles mellem den førstafdødes slægt og den efterlevendes slægt, jf. arvelovens § 7, stk. 2, medmindre den efterlevende indgår nyt ægteskab, eller efterlader sig livsarvinger. Efter reglen i § 7, stk. 2, 2. pkt., går hele arven dog til arvingerne efter én af ægtefællerne, såfremt der ikke er arvinger efter den anden ægtefælle. Endelig har den efterlevende, der er barnløs og ugift, efter § 7, stk. 3, fri testationsret over hele boet.

Til nr. 3

Lovforslaget indeholder forslag til et nyt kapitel 3 a i arveloven om overtagelse efter vurdering.

Kapitlet samler reglerne om kvalitativ, legal arveret, dvs. reglerne om, hvem af arvingerne der har ret til at overtage de enkelte aktiver i boet efter vurdering, når der ikke i et eventuelt testamente er givet bestemmelse herom. Bestemmelsen i forslagets § 24 a afløser og ændrer den gældende skiftelovs § 47. Bestemmelserne i §§ 24 b – 24 e afløser skiftelovens §§ 62 c – 63.

Til § 24 a

Bestemmelsen erstatter den nugældende skiftelovs § 47, ifølge hvilken enhver arving er berettiget til for sin arvelod at forlange udlæg efter vurdering, dog ikke i fast ejendom. De øvrige arvinger kan således ikke forhindre sådant udlæg ved at forlange bortsalg. Ønsker flere arvinger udlæg i den samme genstand, afgøres det ved lodtrækning, hvem der skal have fortrinsret til at få genstanden udlagt. Ting, der har særlig erindringsværdi for familien, skal den arving, fra hvis slægt eller slægtsgren tingen stammer, have fortrinsret til at få udlagt.

Reglerne i skiftelovens § 47 finder anvendelse, hvor afdøde ikke har truffet testamentariske bestemmelser om fordelingen, og hvor konflikten ikke foreligger mellem en arving og en efterlevende ægtefælle, jf. derom forslagets §§ 24 b – 24 e.

Forslagets § 24 a opretholder med forskellige sproglige ændringer i det væsentlige disse regler.

Som en realitetsændring foreslås det dog, at arvinger også skal have ret til at forlange overtagelse til vurderingsbeløbet af fast ejendom. Begrundelsen for at undtage fast ejendom har været, at fast ejendom i reglen er så værdifuld, at en overtagelse til vurderingsbeløbet vil give en arving en særlig stor fordel frem for de øvrige arvinger, når vurderingen er lav. Den gældende regel om fast ejendom fører til, at overtagelse efter vurdering af faste ejendomme kun kan finde sted, hvis arvingerne er enige, idet enhver arving kan forlange bortsalg og derved tvinge en medarving til at købe ejendommen af boet i konkurrence med andre køberemner. I betragtning af, at enhver arving efter skiftelovsforslaget § 93 kan anmode om at få ejendommen ansat ved en sagkyndig vurdering til dens handelsværdi og til de foreslåede regler om omvurdering i skiftelovsforslagets § 94, finder Justitsministeriet imidlertid at kunne tiltræde Skiftelovsudvalgets forslag om at give arvinger adgang til at overtage også fast ejendom til vurderingsbeløbet.

Ved forslagets §§ 24 b og c opretholdes den efterlevende ægtefælles fortrinsret til at overtage fast ejendom til vurderingspris.

Til § 24 b – 24 e

Bestemmelserne svarer med redaktionelle ændringer til skiftelovens §§ 62 c – 63.

Til nr. 4

Til § 26, stk. 2

Bestemmelsen svarer til arvelovens § 26, stk. 2. Bestemmelsen er alene ændret som en konsekvens af, at den bestemmelse, der hjemler adgangen til at forlange udlæg efter vurdering, flyttes fra skifteloven til arvelovens § 24 b.

Til nr. 5

Til § 29

Bestemmelsen svarer til arvelovens § 29 med den ændring, at »eksekutor« erstattes med »bobestyrer« som en konsekvens af dødsboskiftelovsforslaget, der afskaffer eksekutorordningen til fordel for en ordning med bobestyrere.

Til nr. 6

Til § 43, stk. 3

Bestemmelsen foreslås ændret som en konsekvens af, at eksekutorordningen ophæves ved forslaget til lov om skifte af dødsboer.

Til nr. 7.

Til § 60, stk. 2 og 3

Bestemmelserne foreslås ændret som en konsekvens af, at eksekutorordningen ophæves ved forslaget til lov om skifte af dødsboer.

Til § 2

Bestemmelsens *stk. 1* indeholder reglen om ikrafttrædelse. Loven må træde i kraft samtidig med den ny lov om skifte af dødsboer. Der henvises herom til bemærkningerne til § 116 i forslaget til dødsboskifteloven.

Ved *stk. 2* gøres 150.000 kr.'s værdigrænsen i § 7 b, stk. 2, tillige anvendelig for skifte af uskiftet bo, når den førstafdøde ægtefælle er afgang ved døden før lovens ikrafttræden den 1. januar 1997.

Ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 om ændring af straffeloven og retsplejeloven forhøjedes den efterlevende ægtefælles udtagesret fra 50.000 kr. til 150.000 kr. i skiftelovens § 62 b. Ændringen dengang havde alene virkning for skiftetilfælde, hvor den førstafdøde var afgang ved døden efter den 1. juli 1990. Reglen omfattede således ikke skiftetilfælde, der lå før denne ikrafttrædelsesdato. Den foreslåede overgangsregel indeholder på dette punkt en udvidelse i forhold til bestemmelsen i lov nr. 396, idet den tillige medtager skiftetilfælde, hvor førstafdøde er afgang ved døden før 1. juli 1990. Da skiftetidspunktet er det samme, synes det ikke rimeligt at opretholde en forskelsbehandling alene på baggrund af tidspunktet for førstafdødes død.

Bestemmelsen omfatter således alle tilfælde af skifte, hvor afdøde er død før lovens ikrafttræden den 1. januar 1997.

Ved § 7 b, stk. 2, 2. pkt., gøres reglerne i arvelovens § 7, stk. 2 og 3, utvivlsomt anvendelige også på boer, der udleveres efter 150.000 kr.'s reglen. Der kan være efterlevende ægtefæller, der før skiftereformens ikrafttræden har fået et bo udleveret i tillid til, at boet i sin helhed herefter skal tilfalde egne arvinger. Der henvises herved til bemærkningerne til § 1, nr. 1, (ad § 7 b) i dette lovforslag. En sådan forudsætning holder ikke efter dette lovforslags gennemførelse. Når imidlertid henses til, at den længstlevende ægtefælle efter at have fået boet udleveret efter 150.000 kr.'s reglen bevarer fuld testationsret over boets aktiver, findes præciseringen af retstilstanden under alle omstændigheder ubetænkelig.

Endelig gøres reguleringsmekanismen af 150.000 kr.'s grænsen, jf. forslagens bestemmelser i § 7, stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelig for disse skiftetilfælde.

Til § 3

Som det fremgår af § 119 i forslaget til lov om skifte af dødsboer, skal dødsboskifteloven ikke gælde umiddelbart for Færøerne og Grønland, men kan sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som følger af de særlige færøske og grønlandske forhold.

Tilsvarende foreslås for følgeændringerne i nærværende lovforslag, således at der gives mulighed for at sætte bestemmelser i denne lov i kraft for Færøerne og Grønland ved kongelig anordning i det omfang, lovene i øvrigt gælder for disse landsdele.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 1

I arveloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 584 af 1. september 1986, som senest ændret ved § 13 i lov nr. 389 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 7 indsættes:

»§ 7 a. Den efterlevende ægtefælle har ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til den pågældendes personlige brug, for så vidt deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Stk. 2. Den efterlevende ægtefælle har endvidere ret til forlods at udtage genstande, der er erhvervet til børnenes brug.

§ 7 b. Er boet af ringe værdi, kan den efterlevende ægtefælle udtage bohøve, arbejdsredskaber og andet løsøre i det omfang, det skønnes nødvendigt, for at den efterlevende kan opretholde hjemmet eller sit erhverv, selv om der derved vil tilfalde den efterlevende mere end dennes bos- og arvelod.

Stk. 2. Den efterlevende ægtefælle har altid ret til af boet at udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med den efterlevendes bos- og arvelod samt fuldstændige særeje udgør indtil 150.000 kr. Reglerne i § 7, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Den i stk. 2 nævnte beløbsgrænse reguleres hvert år pr. 1. januar med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. loven om en satsreguleringsprocent. Det regulerede beløb afrundes opad til det nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10.000. Reguleringen sker på grundlag af den på reguleringstidspunktet gældende beløbsgrænse før afrunding.

Stk. 4. Justitsministeren bekendtgør hvert år, hvilke reguleringer der skal finde sted.«

§ 62 a. Den efterlevende ægtefælle har ret til forlods at udtage genstande, som udelukkende tjener til hans personlige brug, for så vidt deres værdi ikke står i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Stk. 2. Den efterlevende ægtefælle har endvidere ret til forlods at udtage genstande, der er erhvervet til børnenes brug.

§ 62 b. Er boet af ringe værdi, kan den efterlevende ægtefælle udtage bohøve, arbejdsredskaber og andet løsøre i det omfang, hvori det skønnes nødvendigt, for at han kan opretholde hjemmet eller sit erhverv, selv om der derved tilfalder ham mere end hans boslod og arvelod.

Stk. 2. Den efterlevende ægtefælle har altid ret til af boet at udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med hans boslod og arvelod og hans særeje udgør indtil 150.000 kr.

2. Kapitel 3 affattes således:

»Kapitel 3

Uskiftet bo med livsarvinger

§ 8. Efter en ægtefælles død er den efterlevende ægtefælle berettiget til at overtage ægtefællernes fælleseje uden at skifte med deres fælles livsarvinger.

§ 9. Har afdøde efterladt sig særlige livsarvinger, kan boet kun udleveres til uskiftet bo med deres samtykke.

Stk. 2. Er de særlige livsarvinger umyndige, eller er der beskikket skifteværge for disse, kan

skifteretten tillade udlevering til uskiftet bo, såfremt værgeren eller skifteværgeren samtykker deri, og det findes forsvarligt under hensyn til arvingernes interesser og ægtefællens forhold. Det samme gælder, såfremt arvingen er under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7, hvis værgemålet angår dette spørgsmål. Er arvingen under samværgemål, kræves tillige samtykke fra arvingen.

Stk. 3. Udleveres boet til uskiftet bo med afdødes mindreårige særbørn, overtager ægtefællen afdødes forsørgelsespligt over for dem.

§ 10. Et bo kan ikke udleveres til uskiftet bo, såfremt ægtefællen er under konkurs eller ikke har tilstrækkelige midler til at dække sine forpligtelser.

§ 11. Er ægtefællen umyndig, under værgemål efter værgemålslovens § 5, under samværgemål efter værgemålslovens § 7, eller er der beskikket skifteværge for ægtefællen, kan boet kun udleveres til uskiftet bo, såfremt skifteretten finder dette bedst for ægtefællen.

§ 12. Anmodning om boets udlevering til uskiftet bo fremsættes af ægtefællen eller af dennes værge eller skifteværge. Reglerne i § 9, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 13. Inden 6 måneder efter dødsfaldet skal ægtefællen til skifteretten indlevere en opgørelse over aktiver og passiver, der hører til fællesejet, og over sit fuldstændige særeje. Nærmere regler om opgørelsens indhold kan fastsættes af justitsministeren.

Stk. 2. Indgives opgørelsen ikke inden udløbet af den i stk. 1 angivne frist, der om fornødent kan forlænges af skifteretten, kan denne pålægge ægtefællen daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil opgørelsen indgives.

Stk. 3. Arvingerne har ret til at gøre sig bekendt med opgørelsen.

Stk. 4. Den efterlevende ægtefælle har pligt til efter skifterettens bestemmelse at meddele oplysninger om dispositioner over det uskiftede bos formue.

§ 14. I det uskiftede bo indgår alt, hvad den efterlevende ægtefælle erhverver, for så vidt det ikke er gjort til fuldstændigt særeje.

Stk. 2. På rettigheder, som er uoverdragelige eller i øvrigt af personlig art, finder reglerne

om uskiftet bo kun anvendelse i den udstrækning, hvori det er foreneligt med de for disse rettigheder særligt gældende regler.

Stk. 3. Arv eller gave, som tilfalder ægtefællen, indgår dog ikke i det uskiftede bo, såfremt ægtefællen anmoder om skifte inden 3 måneder efter arvens eller gavens modtagelse.

§ 15. Den efterlevende ægtefælle udøver i levende live en ejers rådighed over boet.

Stk. 2. Ved testamente kan ægtefællen kun råde over så stor en del af det uskiftede bo, som ved ægtefællens død falder i arv efter denne. Inden for denne grænse kan ægtefællen også råde over boets enkelte genstande, for så vidt det ikke strider mod den afdøde ægtefælles bestemmelse i medfør af § 66.

§ 16. Den efterlevende ægtefælle bliver personlig ansvarlig for den afdødes forpligtelser.

Stk. 2. Må det antages, at den afdøde bo var insolvent, kan den efterlevende ægtefælle eller en kreditor anmode skifteretten om, at boet tages under behandling ved bobestyrer. Imødekommes anmodningen, og opfylder ægtefællen sine forpligtelser efter lov om skifte af dødsboer § 104, hæfter ægtefællen uanset reglen i stk. 1 ikke for den afdødes forpligtelser.

§ 17. Den efterlevende ægtefælle er berettiget til at skifte når som helst.

Stk. 2. Ved indgåelse af nyt ægteskab er ægtefællen forpligtet til at skifte.

§ 18. En efterlevende ægtefælle, der i henhold til § 9, stk. 2, sidder i uskiftet bo med umyndige særlige livsarvinger, har på anmodning pligt til at skifte med dem, efterhånden som de bliver myndige. Det samme gælder, såfremt en arvings skifteværge på egen hånd har givet samtykke til uskiftet bo, og arvingen selv senere fremsætter anmodning om skifte.

Stk. 2. Døer en særlig livsarving, der er umyndig, eller for hvem en værge eller skifteværge efter § 9, stk. 2, har meddelt samtykke til uskiftet bo, har ægtefællen pligt til at skifte med den pågældendes livsarvinger, medmindre disse samtykker i, at skifte undlades. For mindreårige livsarvinger og livsarvinger, for hvem der er beskikket værge, meddeles samtykke af værgeren med skifterettens godkendelse, idet reglerne i § 9, stk. 2, herved finder tilsvarende anvendelse.

§ 19. Har en ægtefælle siddet i uskiftet bo, arver livsarvingerne efter den førstafdøde kun denne, såfremt de overlever den længstlevende ægtefælle, eller lever på det tidspunkt, da anmodning om skifte fremsættes. Ved skifte efter den længstlevende ægtefælles død beregnes der ikke arv efter den førstafdøde til den længstlevende ægtefælle.

Stk. 2. Mellem den førstafdødes arvinger deles arven efter arveforholdene ved den længstlevende ægtefælles død eller på det tidspunkt, da anmodning om skifte fremsættes. Er der ved den længstlevende ægtefælles død ingen arvinger efter denne, tilfalder hele boet den førstafdødes livsarvinger.

§ 20. Såfremt en arving godtgør, at ægtefællen ved misbrug af sin rådighed over boet væsentlig har formindsket dette eller har fremkaldt nærliggende fare for en sådan formindskelse, eller at ægtefællen har forsømt sin forsørgelsespligt over for arvingen, er ægtefællen pligtig at skifte med denne.

Stk. 2. Som misbrug af rådighed over boet betragtes navnlig urimeligt forbrug, tegning af en uforholdsmæssig høj livrente samt ydelse af gaver eller andre begunstigelser, der står i misforhold til det uskiftede bos formue.

§ 21. Har ægtefællen ved misbrug af sin rådighed over boet væsentligt formindsket dette, kan arvingerne, når boet skiftes, kræve vederlag derfor af det beholdne bo eller om fornødent for halvdelen af det manglende beløb af ægtefællens fuldstændige særeje.

§ 22. Hvis ægtefællen af boet har givet en gave, der står i misforhold til dets formue, kan en arving kræve gaven omstødt, såfremt gavemodtageren vidste eller burde vide, at giveneren sad i uskiftet bo, og at gaven stod i misforhold til boets formue.

Stk. 2. Sag til gavens omstødelse kan kun anlægges, såfremt boet skiftes, eller den arving, som vil anlægge sagen, har indgivet anmodning om skifte. Sagen skal anlægges inden 1 år efter, at arvingen er blevet vidende om gaven, og inden 5 år efter gavens fuldbyrdelse.

§ 23. Ved skifte formodes alt, hvad ægtefællen ejer, at høre til det uskiftede bo.

§ 24. Dør alle livsarvingerne efter den afdøde ægtefælle, overtager den efterlevende ægte-

fælle uden skifte det uskiftede bo til fri rådighed. Reglerne i § 7, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.«

Kapitel 3

Uskiftet bo med livsarvinger

§ 8. Efter den ene ægtefælles død er den anden ægtefælle berettiget til at overtage fællesboet uden at skifte med deres fælles livsarvinger.

§ 9. Har afdøde efterladt sig særlige livsarvinger, der er umyndige, kan skifteretten tillade ægtefællen at hensidde i uskiftet bo med dem, såfremt værger samtykker og retten under hensyn til arvingernes tarv og ægtefællens forhold finder det forsvarligt. Er afdødes særlige livsarvinger myndige, kan udlevering af boet til hensidde i uskiftet bo kun ske med deres samtykke.

Stk. 2. Udleveres boet til hensidde i uskiftet bo med afdødes mindreårige særbørn, overtager ægtefællen afdødes forsørgelsespligt over for dem.

§ 10. Er ægtefællen under konkurs, eller godtgøres det, at han ikke har tilstrækkelige midler til at dække sine forpligtelser, kan han ikke få boet udleveret til hensidde i uskiftet bo.

§ 11. Er ægtefællen umyndig, kan han kun få boet udleveret til hensidde i uskiftet bo, såfremt skifteretten finder det foreneligt med hans tarv.

§ 12. Begæring om boets udlevering fremsættes for skifteretten. For en umyndig ægtefælle fremsættes begæring af værger.

§ 13. Inden 6 måneder efter dødsfaldet skal ægtefællen til skifteretten indlevere en opgørelse over fællesboets aktiver og passiver samt sit særeje. Nærmere regler om opgørelsens indhold fastsættes af justitsministeren.

Stk. 2. Indgives opgørelsen ikke inden udløbet af den i stk. 1 angivne frist, der dog om fornødent kan forlænges af skifteretten, kan denne pålægge ægtefællen daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil opgørelsen indgives.

Stk. 3. Arvingerne har ret til at gøre sig bekendt med opgørelsen.

§ 14. I det uskiftede bo indgår alt, hvad ægtefællen erhverver, for så vidt det ikke er gjort til særeje.

Stk. 2. På rettigheder, som er uoverdragelige eller i øvrigt af personlig art, finder reglerne om uskiftet bo kun anvendelse i den udstrækning, hvori det er foreneligt med den for disse rettigheder særligt gældende regler.

Stk. 3. Arv eller gave, som tilfalder ægtefællen, indgår dog ikke i det uskiftede bo, såfremt han begærer skifte inden 3 måneder efter, at han har modtaget arven eller gaven.

§ 15. Ægtefællen udøver i levende live en ejers rådighed over boet.

Stk. 2. Ved testamente kan han kun råde over en så stor del af det uskiftede bo, som ved hans død falder i arv efter ham. Inden for denne grænse kan ægtefællen også råde over boets enkelte genstande, for så vidt det ikke strider mod den afdøde ægtefælles bestemmelse i medfør af § 66.

§ 16. Ægtefællen bliver personlig ansvarlig for afdødes forpligtelser. Han er berettiget til ved proklama at indkalde afdødes kreditorer efter skiftelovgivningens regler.

§ 17. Ægtefællen er berettiget til at skifte når helst.

Stk. 2. Ved indgåelse af nyt ægteskab eller ved registrering af partnerskab er han forpligtet til at skifte.

§ 18. Når ægtefællen i henhold til § 9, stk. 1, 1. punktum, hensidder i uskiftet bo med umyndige særlige livsarvinger efter den afdøde, er han på begæring pligtig til at skifte med dem, efterhånden som de bliver myndige.

Stk. 2. Dør en umyndig særarving, er ægtefællen pligtig at skifte med hans livsarvinger, medmindre de samtykker i, at skifte undlades. For umyndige livsarvinger meddeles samtykke af værgeren med skifterettens godkendelse.

§ 19. Har en ægtefælle hensiddet i uskiftet bo, arver livsarvingerne efter den førsteafdøde kun denne, såfremt de overlever den længstlevende ægtefælle, eller de lever på det tidspunkt, da skiftet begæres. Ved skifte efter den længstlevende ægtefælles død beregnes

der ikke arv efter førsteafdøde til den længstlevende ægtefælle.

Stk. 2. Mellem førsteafdødes arvinger fordeles arven efter arveforholdene ved den længstlevende ægtefælles død eller på det tidspunkt, da skiftet begæres. Er der ved den længstlevende ægtefælles død ingen arvinger efter ham, tilfalder hele boet førsteafdødes livsarvinger.

§ 20. Såfremt en arving godtgør, at ægtefællen ved misbrug af sin rådighed over boet væsentlig har formindsket det eller har fremkaldt nærliggende fare for en sådan formindskelse, eller at ægtefællen har forsømt sin forsørgelsespligt over for ham, er ægtefællen pligtig at skifte med ham.

Stk. 2. Som misbrug af rådighed over boet betragtes navnlig urimeligt forbrug, tegning af en uforholdsmæssig høj livrente samt ydelse af gaver eller andre begunstigelser, der står i misforhold til det uskiftede bos formue.

§ 21. Har ægtefællen ved misbrug af sin rådighed over boet væsentlig formindsket dette, kan arvingerne, når boet skiftes, kræve vederlag derfor af det beholdne bo eller om fornødent for halvdelen af det manglende beløb af ægtefælles særeje.

§ 22. Hvis ægtefællen af boet har givet en gave, der står i misforhold til dets formue, kan en arving kræve gaven omstødt, såfremt gavemodtageren vidste eller burde vide, at givenden hensidder i uskiftet bo, og at gaven stod i misforhold til boets formue.

Stk. 2. Sag til gavens omstødelse kan kun anlægges, såfremt boet skiftes, eller den arving, som vil anlægge sagen, har indgivet begæring om skifte. Sagen skal anlægges inden 1 år efter, at arvingen er blevet vidende om gaven, og inden 5 år efter gavens fuldbyrdelse.

§ 23. Ved skifte formodes alt, hvad ægtefællen ejer, at høre til det uskiftede bo.

§ 24. I tilfælde af tvist træffes skifterettens afgørelser i henhold til dette kapitel ved kendelse.

3. Efter *kapitel 3* indsættes:

»Kapitel 3 a

Overtagelse efter vurdering

§ 24 a. Arvingerne er berettigede til for deres arvelod at overtage boets aktiver til vurderingsbeløbet. Ønsker flere arvinger at overtage det samme aktiv, afgøres det ved lodtrækning, hvem der skal have dette. En arving, fra hvis slægt eller slægtsgren et aktiv stammer, har dog fortrinsret til at overtage dette, såfremt det har særlig erindringsværdi for arvingen.

§ 24 b. Den efterlevende ægtefælle er berettiget til for sin bos- og arvelod at overtage aktiver, der er fælleseje, til vurderingsbeløbet. Ønsker ægtefællen og en arving at overtage det samme aktiv, har ægtefællen fortrinsret.

Stk. 2. Overstiger værdien af de aktiver, som den efterlevende ægtefælle ønsker at overtage, den efterlevendes bos- og arvelod, skal den efterlevende desuagtet være berettiget til at overtage aktiverne mod at udbetale det overskydende beløb kontant til de øvrige arvinger.

§ 24 c. Af den afdødes fuldstændige særeje kan den efterlevende ægtefælle inden for sin arvelod af særejet overtage aktiver til vurderingsbeløbet. Ønsker ægtefællen og en anden arving at overtage det samme aktiv, har ægtefællen fortrinsret.

§ 24 d. Bestemmelserne i §§ 24 b og 24 c finder ikke anvendelse på aktiver, hvorover den førstafdøde ægtefælle har rådet ved testamente i medfør af § 66.

§ 24 e. I det omfang, arven til afdødes umyndige livsarvinger ikke kan udredes uden afhændelse af fast ejendom eller løsøre, som er nødvendige, for at den efterlevende ægtefælle kan opretholde hjemmet eller sit erhverv, eller uden at ægtefællen berøves andre midler, som er nødvendige herfor, kan skifteretten mod en efter forholdene passende sikkerhed give ægtefællen henstand med udbetalingen af arven, indtil børnene bliver myndige. Nærmere regler herom fastsættes af justitsministeren.«

§ 47. Enhver arving er berettiget til for sin arvelod at fordræ udlæg efter vurdering, dog ikke i fast ejendom; værgens påstand herom på en umyndigs vegne godkendes af skifteretten, når det skønnes at være til den umyndiges gavn. Forlanger flere arvinger udlæg i den

samme ting, bliver der ved lodtrækning at afgøre, hvem der skal have fortrinnet. Ting, der har særlig erindringsværdi for familien, skal den arving, fra hvis slægt eller slægtsgren tingen stammer, dog være fortrinsberettiget til at få udlagt. Om den efterlevende ægtefælles rettigheder på skifte henvises til § 61 a, 1. punktum, samt §§ 62 a - 62 e og § 63.

§ 62 c. Den efterlevende ægtefælle er berettiget til af fællesboet af fordræ udlæg efter vurdering for sin boslod og arvelod også i fast ejendom. Ønsker ægtefællen og arvinger udlæg i samme ting, har ægtefællen fortrinnet.

Stk. 2. Overstiger værdien af de ejendele, som den efterlevende ægtefælle ønsker udlagt, hans boslod og arvelod, skal han desuagtet være berettiget til at få dem udlagt mod at udbetale det overskydende beløb kontant til de øvrige arvinger.

§ 62 d. I afdødes særeje kan den efterlevende ægtefælle fordræ udlæg efter vurdering, for så vidt angår hans arv af særejet. Udlæg kan også forlanges i fast ejendom. Ægtefællen har fortrin frem for andre arvinger, der ønsker udlæg i samme ting.

§ 62 e. Bestemmelserne i §§ 62 c og d finder ikke anvendelse på ting, hvorover den førstafdøde ægtefælle har rådet ved testamente i medfør af arvelovens § 66.

§ 63. I det omfang, arven til afdødes umyndige livsarvinger ikke kan udredes uden afhændelse af fast ejendom eller løsøre, som er nødvendige, for at den længstlevende kan opretholde hjemmet eller sit erhverv, eller uden at den længstlevende berøves andre midler, som er nødvendige herfor, kan skifteretten mod en efter forholdene passende sikkerhed give ægtefællen henstand med udbetalingen af arven, indtil børnene bliver myndige. Nærmere regler herom fastsættes af justitsministeren.

4. § 26, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* En arvelader kan ved testamente give en livsarving fortrinsret til at modtage sin arv i bestemte ejendele. Ægtefællens ret til at overtage aktiver til vurderingsbeløbet berøres ikke heraf.«

Stk. 2. En arvelader kan ved testamente give en livsarving fortrinsret til at få sin arv udlagt i bestemte ejendele. Ægtefællens ret til efter skiftelovens regler at forlange udlæg efter vurdering berøres ikke heraf.

5. § 29 affattes således:

»§ 29. Skifteretten eller bobestyreren skal påse, at forlodsret gøres gældende i boet«.

§ 29. Skifteretten eller eksekutor skal påse, at forlodsret gøres gældende i boet. I eksekutorboet skal tvister om forlodsret forelægges skifteretten til afgørelse.

Stk. 2. Skal der i et bo både fyldestgøres forlodsret og krav på bidrag i henhold til lov nr. 131 af 7. maj 1937 § 26, stk. 2, finder den foranstående bestemmelse i § 28 tilsvarende anvendelse.

6. I § 43, *stk. 3*, ændres »eksekutor« til: »bobestyrer«.

§ 43. — — —

Stk. 3. At en person er indsat som eksekutor, udelukker ham ikke fra at være vidne.

7. § 60, *stk. 2 og 3*, affattes således:

»*Stk. 2.* I boer, der behandles ved bobestyrer, skal erklæring fra bobestyreren så vidt muligt indhentes, inden afgørelsen træffes.

Stk. 3. Skifterettens afgørelse træffes ved kendelse. Afgørelsen kan foruden af arvinger og bobestyreren indbringes for højere ret af justitsministeren.«

§ 60. — — —

Stk. 2. I eksekutorboer skal erklæring fra eksekutor så vidt muligt indhentes, forinden afgørelsen træffes.

Stk. 3. Skifterettens afgørelse træffes ved kendelse. Afgørelsen kan foruden af arvingen og eksekutor indbringes for højere ret af justitsministeren.